

KONFERANSEPLASSEN
INDIVIDUELT TILRETTELAGT
OPPLÆRING

01.12.25

ROM FOR ALLE

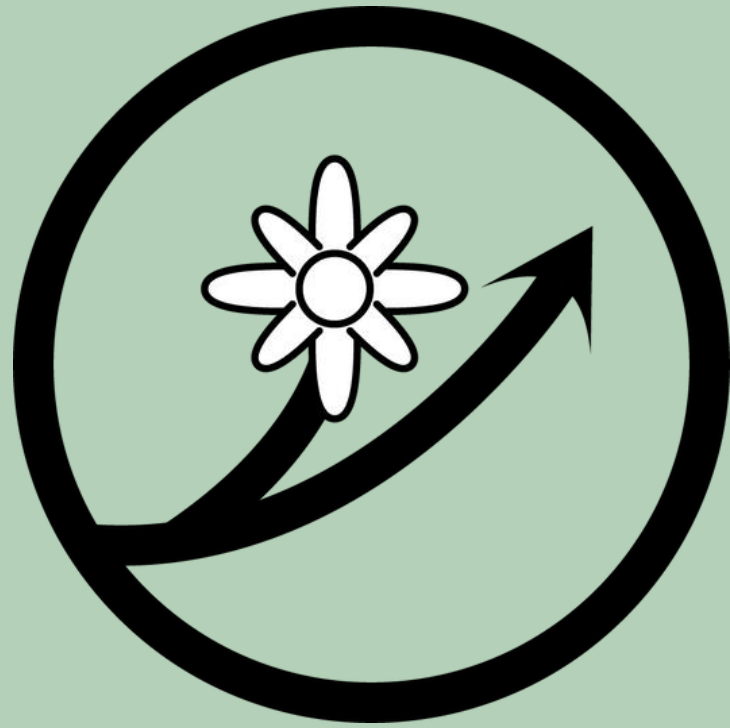
HILDE NØSTVIK LARSEN

HILDE NØSTVIK LARSEN

25 års erfaring fra praksisfeltet

- assistent, spesialpedagog, avdelingsleder sosiallærer, spes.ped koordinator og skoleleder
- psykososiale vansker
- språkrelaterte lærevansker
- veiledning

- nettverk for spesialpedagogisk kompetanse
- veiledning til foreldre og skoler
- kurs- og foredragsholdere
- spesialpedagogisk rådgivning
- privatundervisning for elever med ulike utviklingsforstyrrelser
- konsulenter for ulike firma, f eks Dysmate Dysleksitest, VitecMV

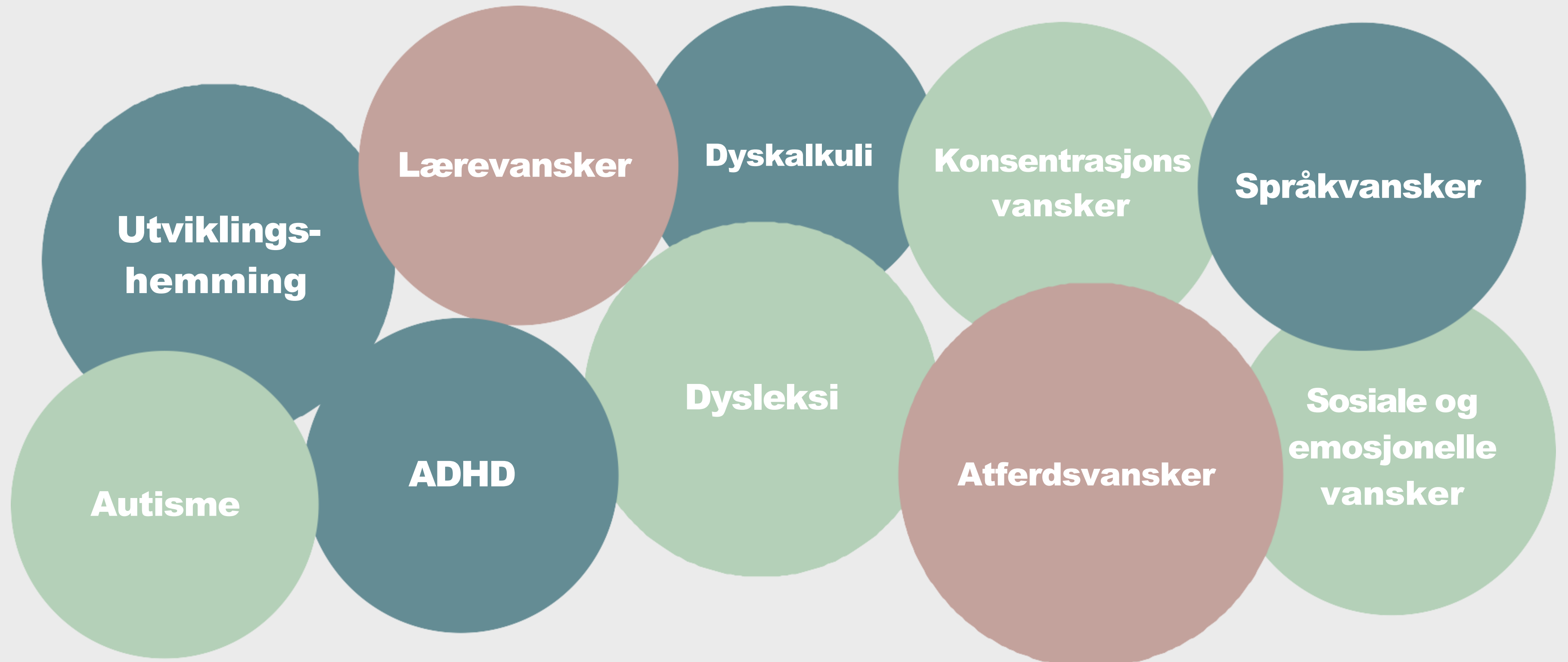

PROGRAM FOR DAGEN

- Komorbiditet
- De viktige eksekutivfunksjonene
- Nevroutviklingsforstyrrelser
- Stressmodell
- ADHD hos jenter og gutter
- Struktur i klasserom og undervisning
- Struktur på digitale plattformer
- Praktiske tips

HYEM TRENCER SPESIRLPEQRCDISK hIElP?

EN VANSKE KOMMER SJELDEN ALENE

- forekomst av ADHD 3-5%
- 40 % av barn med autisme har ADHD
- 30% av elever med dysleksi har ADHD
- 60-70% av barn med ADHD har en komorbid vanske
- 40% av barn med ADHD har dysleksi og/eller språkvansker
- nærmere 50% av personer med ADHD har klare symptomer på angst. Økende med alder.
- 80% av barn med TS har en komorbid vanske

EKSEKUTIVE FUNKSJONER

EKSEKUTIVE VANSKER GR UTFORDRINGER MED

- Planlegging
- Organisering
- Komme i gang med en oppgave
- Fleksibel tankegang
- Oppmerksomhet
- Regulere følelser
- Selvkontroll
- Arbeidsminne
- Utholdenhet i en oppgave
- Beregne tid

Nevroutviklings- forstyrrelser

En samlebetegnelse

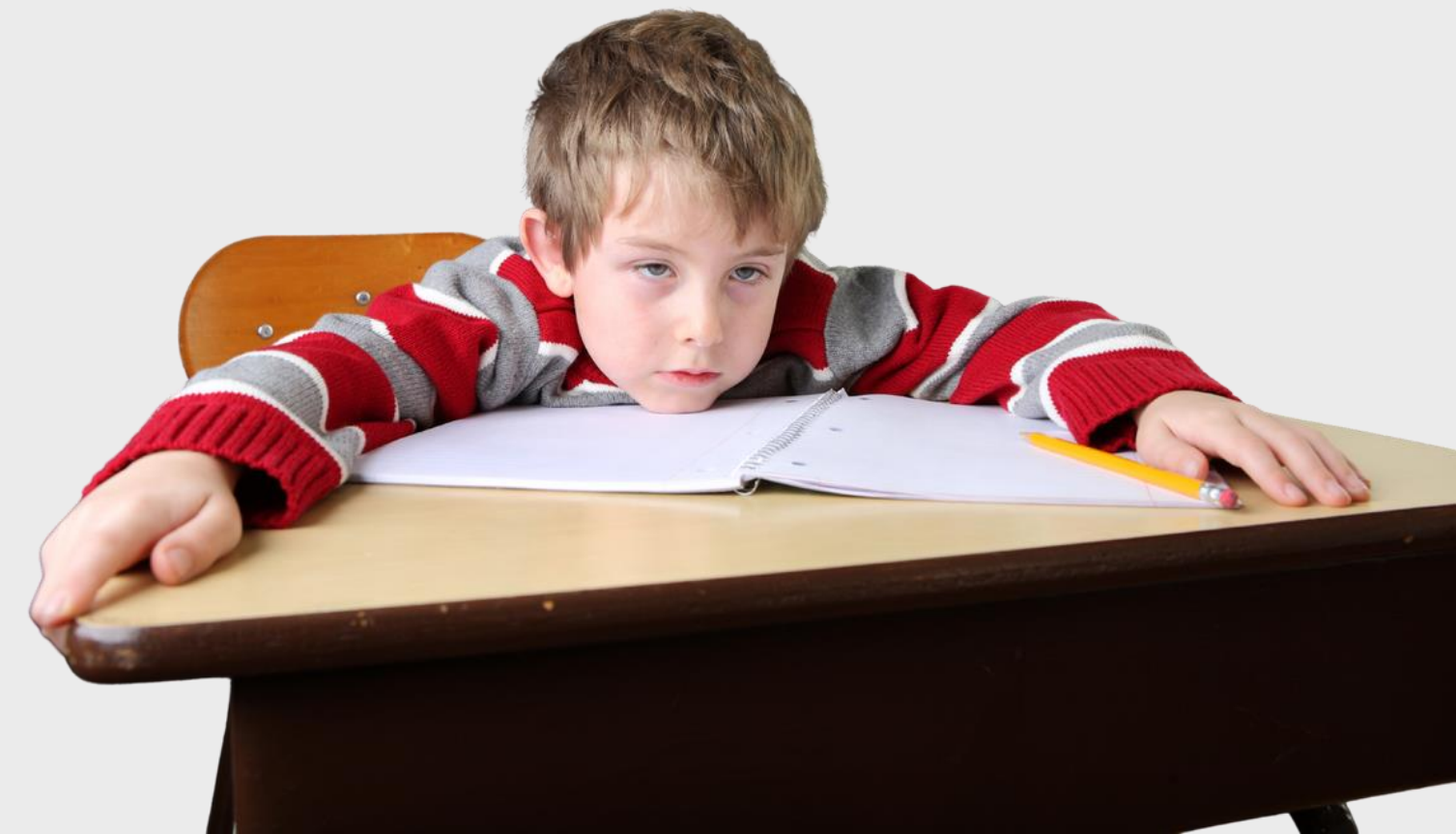

NEVROUTVIKLINGSFORSTYRRELSE

**Stor grad av
overlapp
(komorbiditet)
mellom de ulike
tilstandene**

Samlebetegnelse.

- Avvikende eller forsinket utvikling av sentralnervesystemet
- Medfødt og symptomene oppstår i barnealder
- De vanligste blant NUF er ADHD, autismespekterforstyrrelser og Tourettes syndrom

NEVROUTVIKLINGSFORSTYRRELSE

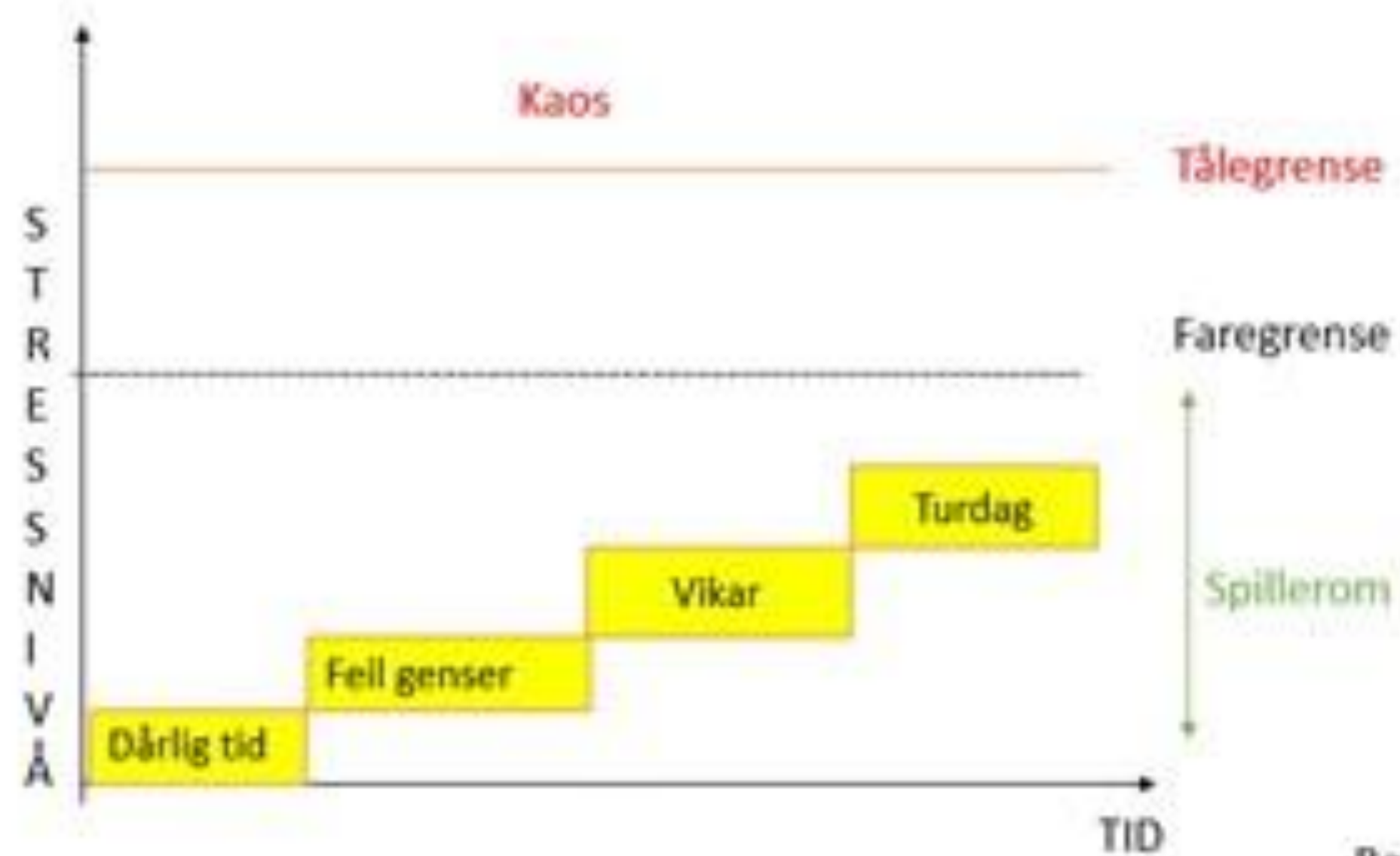
- Svake eksekutive funksjoner
- Sensorisk over/underfølsomhet
- Svekkede sosiale ferdigheter
- Større grad av rigiditet
- Lavere terskel for stress
- Indre/ytre uro
- Motoriske vansker
- Angst og tvangspreget atferd
- Tics
- Språk og kommunikasjonsvansker
- Vansker med søvn og mat

Vansker som kan
oppstå på tvers
av diagnoser

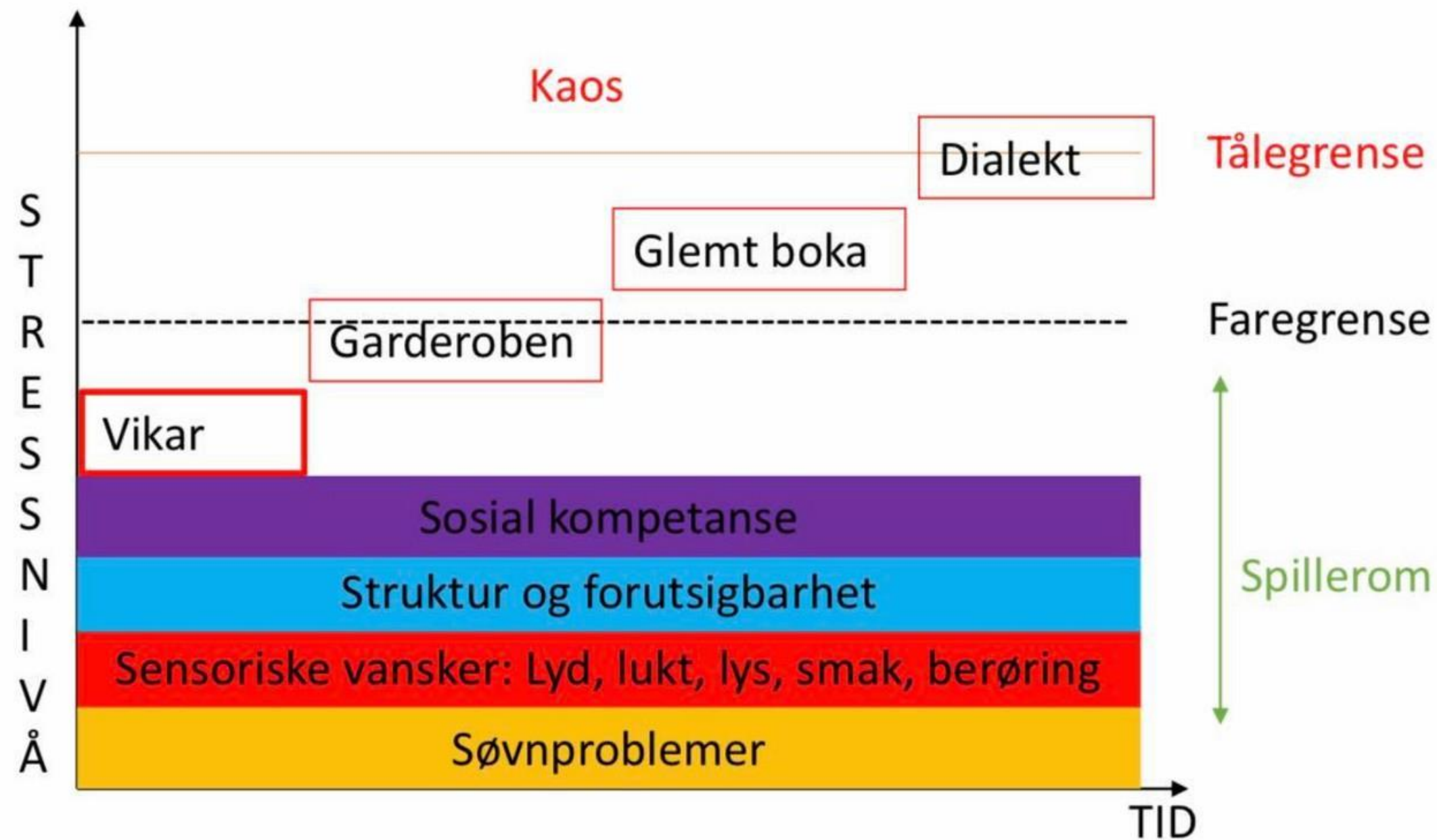
STRESSMODELL FOR BARN

Stressmodell for et typisk barn

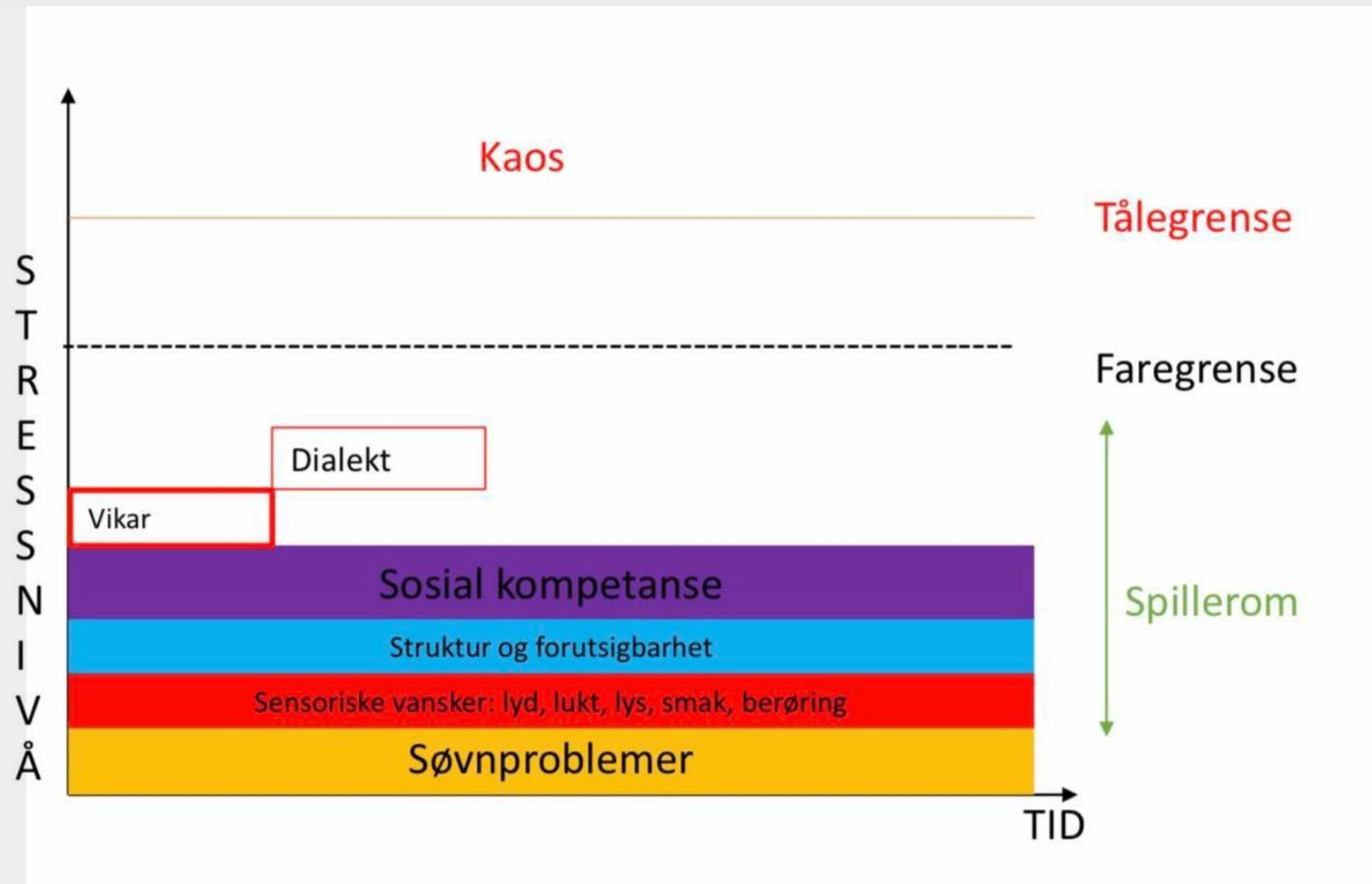

Basert på Uhrskov og Hejlskov
Jørgensen, 2007

STRESSMODELL FOR BARN MED NUF

STRESSMODELL MED TILRETTELEGGING

3-5% av barn i Norge har ADHD

3 varianter:

- Uoppmerksom variant
- Hyperaktiv variant
- Kombinert variant

Flere gutter enn jenter får diagnosen

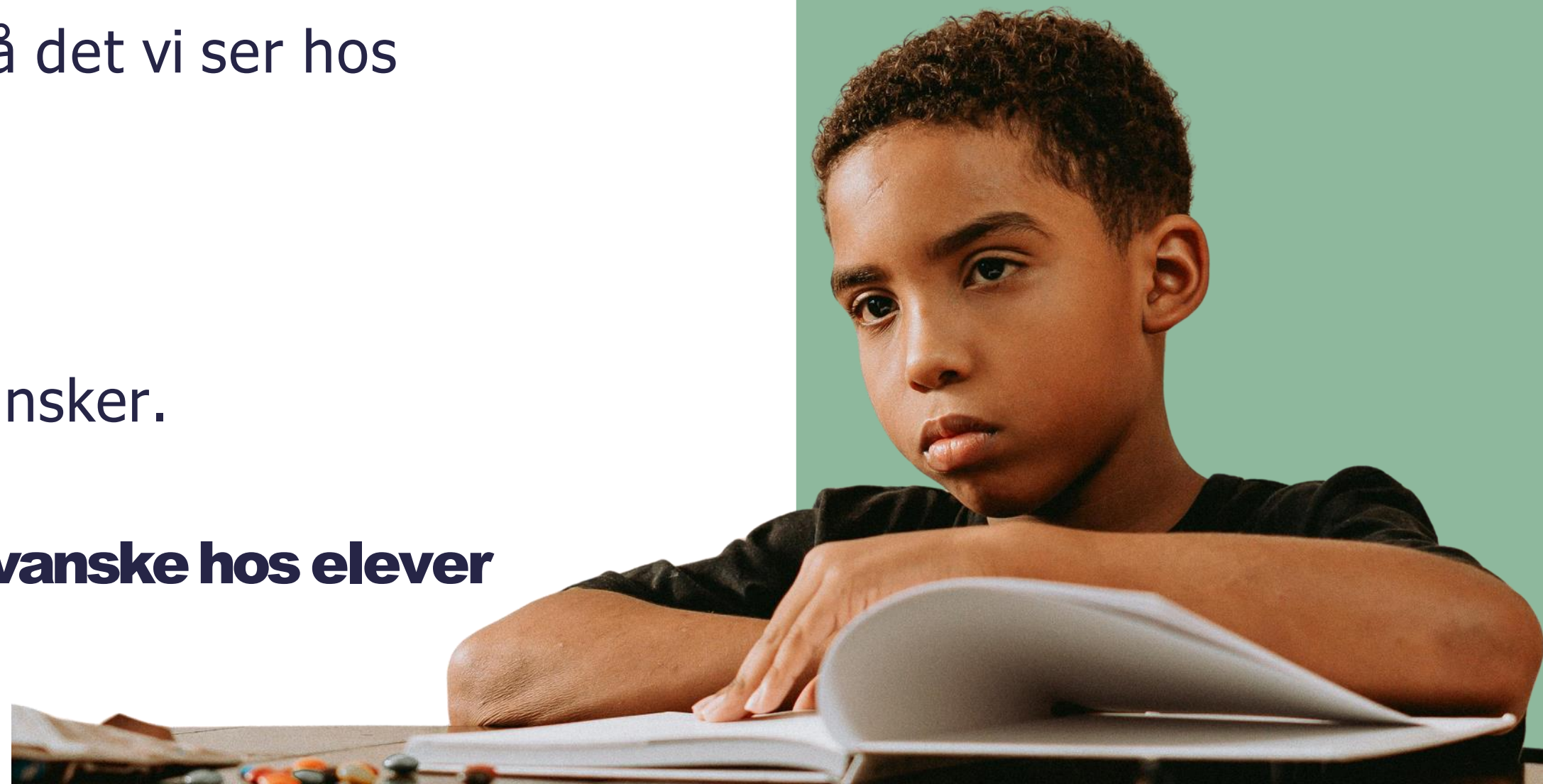
- Kriteriene for diagnosen er basert på det vi ser hos gutter. Jenter er derfor lett å overse.

Opptrer sjelden alene.

Stor grad av komorbiditet med andre vansker.

Svake eksekutivfunksjoner er en hovedvanske hos elever med ADHD.

RQHQ

IENTER MEQ RQhQ

Oftest uoppmerksom eller kombinert variant

- symptomene mindre synlige for omverdenen
- grubling, stress og angst
- dagdrømming
- maskering
- organiseringsvansker
- mental overveldelse
- indre uro og følelse av å ikke strekke til

STRUKTUR OG FORUTSIGBARHET I KLASSEROMMET

- “dagen idag ” på tavla ved oppstart
- unngå forstyrrende stimuli
- visuell støtte
- gi tydelige beskjeder - sikre at det er forstått
- avtaler i forkant om rutiner ved behov for pause
- hjelp eleven i gang igjen etter en pause
- hjelp med å planlegge arbeidet
- vær obs på endring i rutiner - send beskjed hjem
- struktur på skolens digitale plattformer

UNNGÅ FORSTYRRENDE VISUELLE ELEMENTER

Øve 1

7.28. Gjør om til meter og centimeter.
 $310 \text{ cm} = \underline{3} \text{ m } \underline{10} \text{ cm}$
 $275 \text{ cm} = \underline{2} \text{ m } \underline{75} \text{ cm}$
 $95 \text{ cm} = \underline{0} \text{ m } \underline{95} \text{ cm}$

7.29. Hvor mange centimeter?
 $1 \text{ m} - 90 \text{ cm} = \underline{10} \text{ cm}$
 $1 \text{ m} - 70 \text{ cm} = \underline{30} \text{ cm}$
 $2 \text{ m} - 75 \text{ cm} = \underline{125} \text{ cm}$
 $3 \text{ m} - 5 \text{ cm} = \underline{295} \text{ cm}$
 $5 \text{ m} - 50 \text{ cm} = \underline{450} \text{ cm}$

7.30. Ingrid er 1 m 37 cm høy.
Lillesøsteren til Ingrid er 29 cm lavere.
Hvor høy er lillesøsteren?
 $1 \text{ m } 37 \text{ cm} - 29 \text{ cm} =$
 $\underline{1} \text{ m } \underline{8} \text{ cm}$
Svar: Lillesøster er 1 m 8 cm

7.31. Hvor mange meter og centimeter?
 $2 \text{ m } 60 \text{ cm} + 25 \text{ cm} = \underline{2} \text{ m } \underline{85} \text{ cm}$
 $4 \text{ m } 25 \text{ cm} + 1 \text{ m } 25 \text{ cm} = \underline{5} \text{ m } \underline{50} \text{ cm}$
 $2 \text{ m } 45 \text{ cm} + 2 \text{ m } 55 \text{ cm} = \underline{5} \text{ m } \underline{0} \text{ cm}$

2.2 Plassverdi opp til 200

Hva skal du med alle disse kuleballene?

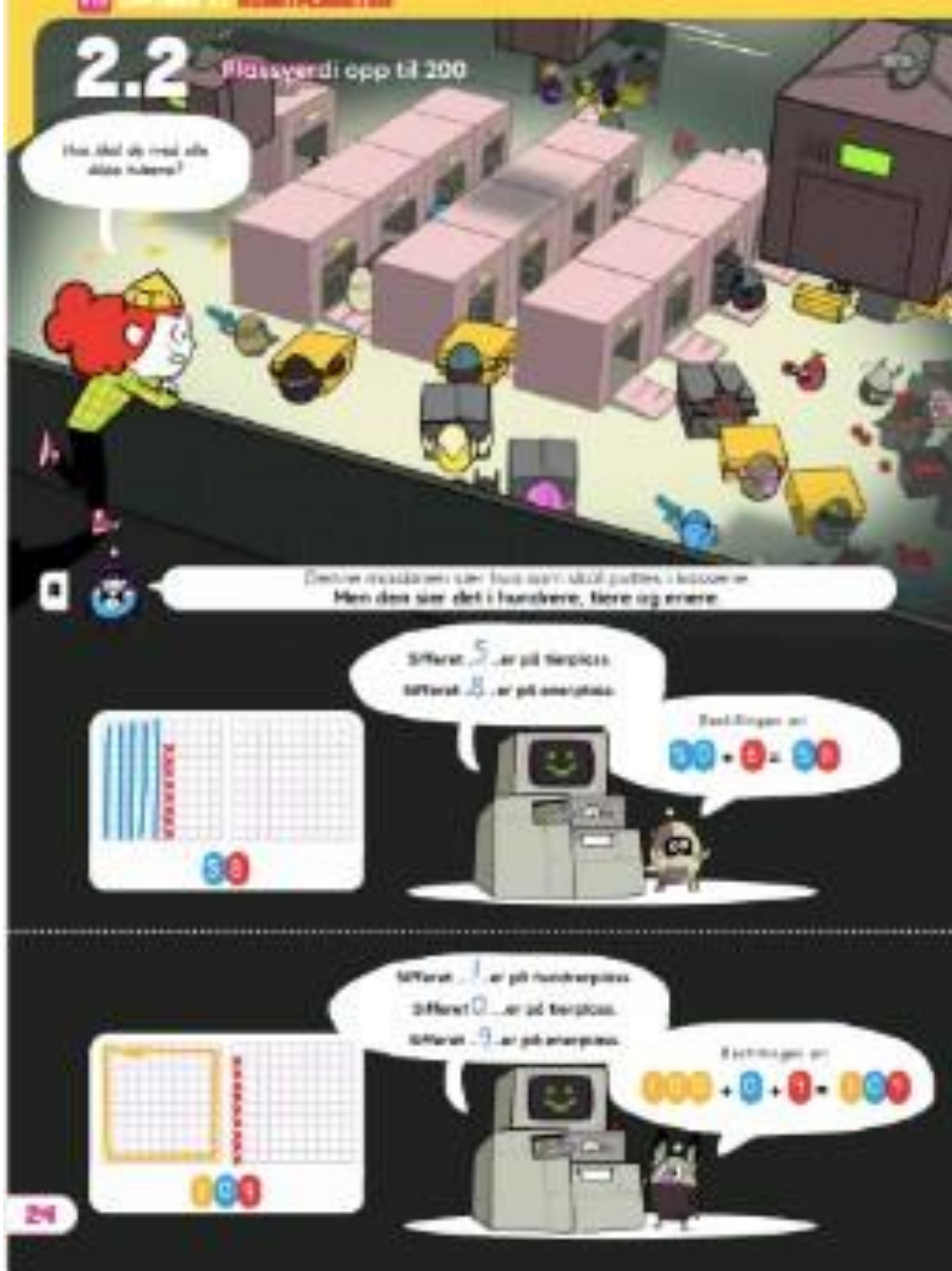
De store maskinene skal ha noen kuleballer i tillegg. Men dess stør er det i hundrevis, tiere og enere.

Sifferet 5 er på tierplass.
Sifferet 8 er på enerplass.

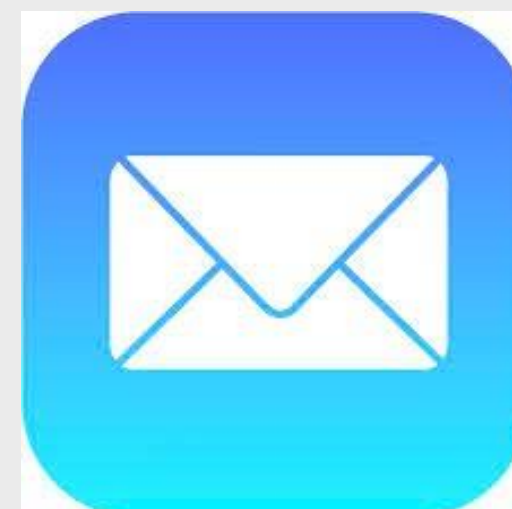
Rest-tingen er $50 + 8 = 58$

Sifferet 1 er på hundreplass.
Sifferet 0 er på tierplass.
Sifferet 9 er på enerplass.

Rest-tingen er $100 + 0 + 9 = 109$

STRUKTUR I DIGITALE PLATTFORMER

VIKTIGE TILTAK

Språk og kommunikasjon

- sikre at du har elevens oppmerksomhet, helst blikkontakt, når du gir en beskjed
- snakk i rolig tempo.
- gi eleven tid til å tolke, forstå og gi respons på det som blir sagt
- bruk korte setninger
- unngå beskjeder som har flere ledd
- forklar alle fagbegrep
- forsikre deg om at eleven har forstått informasjonen, f eks hva han skal gjøre

VIKTIGE TILTAK

Konsentrasjon og oppmerksomhet

- gi tydelige beskjeder. Gjenta de viktige.
- sikre at du har elevens oppmerksomhet når beskjeden gis. Helst øyekontakt.
- vær obs på bruk av pauser. Hva skal pausene inneholde? Varighet? Igangsetting etterpå?
- unngå forstyrrende stimuli
- bruk visuell støtte
- gjør avtaler i fredstid
- sikre god struktur. Bruk gjerne timer
- valg av plassering i klasserommet

VIKTIGE TILTAK

Tilgang til fagstoffet

- aktiver elevenes førforståelse
- “lære å lese” eller “lese for å lære”
- forenklede tekster ved behov
- inkluderende tilnærming til bruk av hjelpemidler.
Innlæring i hel klasse
- let etter kompetanse, ikke etter feil. Vurder fagkompetanse uavhengig av språkferdigheter
- strukturert innlæring i læringsstrategier

JEG MÅ ALLTID VITE

- **hvor** jeg skal være
- **hva** jeg skal gjøre
- **hvorfor** jeg skal gjøre det
- **hvordan** jeg skal gjøre det
- **hvem** jeg skal gjøre det sammen med
- **hvor lenge** jeg skal gjøre det
- **hva** jeg skal gjøre etterpå

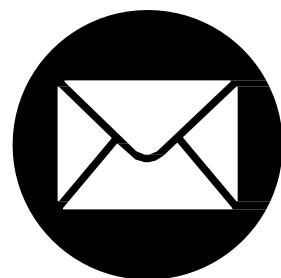
@Vekst Kompetanse

@vekstkompetanse

www.vekstkompetanse.no

hilde@vekstkompetanse.no

HILDE NØSTVIK LARSEN
Takk for meg

